ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורע ופטר חמור ובשר בחלב [א]כולם מטמאין טומאת אוכלין ר"ש אומר כולן אין מטמאין טומאת אוכלין ומודה ר' שמעון בבשר בחלב שמטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לו שעת הכושר ואמר רב אסי אמר ר' יוחנן מאי טעמא דר"ש [1]מכל האוכל אשר יאכל [ב]אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים אינו קרוי אוכל והא פיגל במנחה נמי אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים הוא אי הכי בשר בחלב נמי תיפוק ליה דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא דתניא [ג]ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה שנאמר [2]כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו ולהלן הוא אומר [3]ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה אף כאן אסור באכילה ומותר בהנאה חדא ועוד קאמר חדא דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא ועוד לדידיה נמי היתה לו שעת הכושר מיתיבי [ד]ר"ש אומר יש נותר [ה]שהוא מטמא טומאת אוכלין ויש נותר שאינו מטמא טומאת אוכלין כיצד לן לפני זריקה אינו מטמא טומאת אוכלין לאחר זריקה מטמא טומאת אוכלין (א) [ו](והא) ופיגול בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים אינו מטמא טומאת אוכלין פיגל במנחה מטמא טומאת אוכלין לא קשיא כאן שהיתה לה שעת הכושר כאן שלא היתה לה שעת הכושר היכי דמי דלא היתה לה שעת הכושר דאקדשינהו במחובר וליפרקינהו הניחא להך לישנא דאמר רבי אושעיא טמאין נפדין טהורין אין נפדין שפיר אלא להך לישנא דאמר אפילו טהורין נפדין לפרקינהו השתא מיהא לא פריק וכיון דאי בעי פריק ליה [ז] (א) שמעי' ליה לרבי שמעון דאמר כל העומד לפדות כפדוי דמי דתניא רבי שמעון אומר [ח]פרה מטמאה טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר ואמר ריש לקיש אומר היה ר' שמעון [ט]פרה נפדית על גב מערכתה הכי השתא בשלמא פרה עומדת לפדות היא [י]שאם מצא אחרת נאה הימנה מצוה לפדותה אלא הני מנחות מצוה לפדותן והא לן לפני זריקה דמצוה למיזרקיה ואי בעי זרק וקתני דאין מטמא טומאת אוכלין הכא במאי עסקינן שלא היתה שהות ביום למיזרקיה אבל היתה לו שהות ביום מאי מטמא טומאת אוכלין ארתני לן לאחר זריקה מטמא טומאת אוכלין ליפלוג בדידה במה דברים אמורים שלא היתה לו שהות ביום אבל היתה לו שהות ביום מטמא טומאת אוכלין הכי נמי קאמר לן קודם שיראה לזריקה אינו מטמא טומאת אוכלין לאחר שיראה לזריקה מטמא טומאת אוכלין [כ]והא פיגל בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים [ג] מצוה למיזרקיה

ואי

ושור הנסקל. ששחטו לאחר שנגמר דינו דאי נסקל ממש מטמא טומאה חמורה דנבילה היא: **ועגלה ערופה.** ששחטה לאחר ירידתה לנחל איתן [ד] דאוסרתה: **ולפורי מצורע.** ששחטן: **ופטר חמור.** ששחטו לעובד כוכבים ולא בא עדיין לטומאת נבילות כגון בעודו מפרכס דאמרינן בהעור והרוטב (חולין דף קיח:) השוחט בהמה טמאה לעובד כוכבים ומפרכסת מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבילות (ו): [ה] **פטר חמור.** אסור בהנאה כל זמן שלא נפדה דקדוש בבכורה הוא. א"נ ואפי' היו נבילות מטמא טומאת אוכלין וכגון דליכא פחות מכזית דלא חזי לטומאת נבילות מצטרף לפחות מכביצה אוכלין להשלימו לכביצה: **בשר בחלב.** איכא תנא דאסר ליה בהנאה בפרק כל הבשר (שם דף קיד:): **הואיל והיתה לו שעת הכושר.** דאי תרו ליה כולי יומא בחלבא לא מיתסר עד שיבשלנו: **שאי אתה יכול להאכילו לאחרים.** עובדי כוכבים שאסורים בהנאה: **והאי דפיגל במנחה נמי אי אתה יכול להאכילו לאחרים.** דבת שריפה היא ולקמן מוקי לה בשלא היתה לו שעת הכושר מעולם: **אי הכי.** דטעמא דר"ש משום אוכל שאתה יכול להאכילו הוא: **מה להלן מותר בהנאה.** כדכתיב (שמות כב) לכלב תשליכון אותו והא הנאתו הוא מה שכלבו אוכל [ז] דמחשבתו (ו) עליו: **ועוד לדידיה נמי.** לצורך ישראל עצמו הוה ליה שעת הכושר אבל אינך לא הוה להו שעת הכושר לקבל טומאה ולא הותרו מעולם ואפילו שור הנסקל קודם שנגח דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת ולטומאה נמי לא חזיא מחיים: **לן לפני זריקה.** לא היתה לו שעת הכושר: **פיגל במנחה מטמאה טומאת אוכלין.** וקשיא לרבי אושעיא: **ליפרקינהו.** כלומר והא קודם שקדשו בכלי יכול לפדותן ולאוכלן ואישתכח דהוה ליה שעת הכושר: **פרה.** אדומה אע"ג דאסורה בהנאה מודה ר"ש דמטמאה טומאת אוכלין: **ואמר ריש לקיש.** מאי שעת הכושר הוה לה: **אומר היה ר' שמעון פרה נפדית על גב מערכתה.** אפילו נשחטה כתיקונה אלמא אע"ג דלא פרקה הא חשיב ליה שעת הכושר הואיל ומצי למיפרקה: **מצוה לפדותה.** בתמיה: **אבל היה לו שהות ביום כו'.** וממילא הוה ידעינן כ"ש לאחר זריקה: **קודם שיראה לזריקה.** דלא הוה ליה שהות: **והא פיגל בין בקדשי קדשים כו' דמצוה למורקיה.** בלא (ב) מחשבה דאסור לשנות בקדשים:

ולי

עולה לרבי שמעון לא תטמא טומאת אוכלין דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים הוא כמו מנחה שפיגל דלא מקבלא טומאה אם הקדישה במחובר וזה נמי לא היתה לה שעת הכושר וי"ל דאכילת מזבח שמה אכילה (ט) כדאשכחן באותו ואת בנו (חולין דף פא.) לענין אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים בהיא חולין וגבי עולה דחשיב עולה שחיטה הראויה ואפילו לרבא דלא חשיב ליה שחיטה הראויה ופטר משום אותו ואת בנו לר"ש (ט) לענין אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים מודה דשמה אכילה מידי דהוה אטריפה שנשחטה דשחיטה שאינה ראויה והויא אוכל שאתה יכול (י) להאכילו ותדע דהא עצים ולבונה מקבלין טומאה לר"ש על כרחך משום אכילת מזבח דאי משום חיבת הקודש לחודיה [ז] הא לא מהניא חיבת הקודש לשוייה אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים (כ) דאי לא פיגל במנחה יטמא לר"ש טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר קודם פיגול מיד כשנתקדש בכלי דחיבת הקודש מכשרתה ועוד (ל) כמו שמדקדק מפרה [ח] (מ):

ועגלה ערופה. לאו כשנערפה דא"כ תיפוק ליה משום נבילה אלא בשחטה וקא סבר ירידתה לנחל איתן אוסרתה ולמאן דאמר עריפתה אוסרתה נמי מצינן למימר דקא סבר ר"ש עגלה בשחיטה כשירה כדאמרינן בפ"ב דכריתות (דף כה.) אי נמי משערפה ועריפתה מטהרתה מידי נבילה כדמוכח בסוף חטאת העוף (זבחים דף ע:):

אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים. הקשה ה"ר אליעזר ממיץ דהכא לא ממעט ר"ש מדכתיב אשר יאכל אלא איסור הנאה ובפרק כיסוי הדם (חולין דף פה. ושם) ממעט ר' שמעון אף טריפה מכיסוי משום דכתיב אשר יאכל ולא אמרי' איסורי הנאה דווקא וי"ל דהכא כתיב מכל האוכל דמשמע כל לרבויי אפילו אסור באכילה הילכך לא ממעט אלא איסור הנאה אבל התם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל כתיב ולא כתיב כל הילכך אמרינן היא דווקא דשרי באכילה: **בשר** בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה. בסוף כל הבשר (חולין דף קטו:) יליף איסי איסור אכילה מהן ג"ש ואיסור הנאה מק"ו ונראה דהיינו טעמייהו דר"ש סבר אין ג"ש למחצה וילפינן מינה אף היתר הנאה ואיסי סבר אהני ג"ש ואהני ק"ו אי נמי משום דכההיא קרא דטריפה איירי נמי בקדשים שיצאו חוץ למחיצתן כדאמר בפרק בהמה המקשה (שם דף סח:) דאסירי אף בהנאה וגלי קל וחומר דילפינן מינייהו ורבי שמעון דהכא סבר דפשטיה דקרא בטריפה מיירי: **נאמר** כאן אנשי קודש. וא"ת ונילף מבקודש באש תשרף דמיירי בפסול קודש כדאמר בפרק כל שעה (פסחים דף כד.) ואסירי בהנאה ויש לומר דילפינן עם קודש מאנשי קודש: **פיגל** במנחה מטמא טומאת אוכלין. וקשיא לרבי אושעיא תימה למאי דס"ד השתא דאיירי רבי אושעיא אפי' נהיה לו שעת הכושר תיקשי ליה מההיא דלעיל דמודה רבי שמעון בבשר בחלב הואיל והיתה לה שעת הכושר ויש לומר דהוה אמינא שעת הכושר דבשר בחלב כגון שנתערבה קודם בישול כגון דתרי ליה כולי יומא בחלבא ואח"כ בישל וכי האי גוונא לא היתה למנחה שעת הכושר (ס) קודם שהקדישה: **ההיא** דפרה מטמאה טומאת אוכלין. מפורש בבבא קמא (דף עו.) יפה: **והא** לן לפני זריקה דמצוה למיזרקיה. אי לאו הנך שינויי דאסיקנא לרבי אושעיא ברייתא גופא לא קשיא ליה מאי שנא פיגל במנחה דמטמא טומאת אוכלין ומאי שנא לן לפני זריקה דאין מטמא דמנחה היתה לה שעת הכושר קודם שהוקדשה:

דקומן

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ח מהל' טומאת אוכלין הל' כה:
ז ב מיי' שם וכרבנן ועיין בכ"מ:
ח ג מיי' שם:
ט ד מיי' פ"ח מהל' פרה אדומה הל"ט:
י ה מיי' שם הל"י:
יא ו מיי' פט"ז מהל' פסוה"מ הל"ג:

◆

שיטה מקובצת

א] אוכלין ופיגול תיבת והא ל"ש: ב] ליה הא: ג] קלים דמצוה:

חדושי הרגמ"ה

והיתה לו שעת הכושר. פי' קודם שנתערב ונתבשל: פיגל במנחה מטמא טומאת אוכלין. וקשיא לר' אושעיא: לא קשיא. הא דאמר ר"ש אינו מטמא טומאת אוכלין דלא היתה לו שעת הכושר דאקדשה במחובר: והא לן לפני זריקה כו'. מקשים עוד לר"ש דאמר משום דפרה מצוה לפדותה משום הכי מטמאה (דאפרייה) [דכפדויה] דמיא והרי לן דמצוה למזרקיה קודם שילין ואי בעי למזרקיה קודם שלן היה יכול וקתני דאין מטמא טומאת אוכלין אלמא לא אמרינן כזרוק דמי: הא לא קשיא כגון שלא היתה לו שהות למזרקיה כגון ששחטו סמוך לשקיעת החמה משום הכי לא מטמא דלא עמד ליזרק: ה"נ קאמר קודם שיראה לזריקה. היינו שלא היה שהות ביום למזרקיה: לאחר שיראה. שהיה לו שהות ביום למזרקיה מטמא טומאת אוכלין: ותו פריך לר"ש והא פיגל דמצוה למזרקיה בלא מחשבת פיגול כו' עכ"ל הרגמ"ה: ד] איתן. דקי"ל ירידתה לנחל איתן אוסרתה: ה] ופטר: ו] אוכל. דמחשבתו עליו: ז] לחודיה. עיין תוס' ב"ק דף ע"ו ע"א: ח] מפרה. עיין תוס' חולין דף פ"א ע"ב:

◆

רבינו גרשום

ושור הנסקל. ששחטו לאחר שנגמר דינו. דאי נסקל הוה מטמא טומאה חמורה בכזית: ועגלה ערופה. ששחטה לאחר ירידתה לנחל איתן: ופטר חמור. כגון ששחטו ועדיין הוא מפרכס דלאחר שמת מטמא טומאה חמורה בכזית כדין נבילת בהמה טמאה שמתה: כולן מטמאין טומאת אוכלין כדאמרן אע"ג דאיסורי הנאה נינהו: ר' שמעון אומר כולן אין מטמאין טומאת אוכלין. דאסור בהנאה ולא היתה להן שעת הכושר לעולם דשור ועגלה וציפרים אמרינן בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה: חוץ מבשר בחלב. אע"ג דאסור בהנאה מטמא טומאת אוכלין: הואיל והיתה לו שעת הכושר קודם שנתערב ונתבשל: מ"ט דר' שמעון. דאמר כולן אין מטמאין טומאת אוכלין: דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים. אפי' לנכרים דאסור בהנאה אין קרוי אוכל: שאי אתה יכול להאכילו לאחרים הוא. דאסור בהנאה: מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה. דכתיב לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי: ועוד לדידיה נמי. לישראל נמי: היתה לו שעת הכושר. קודם שנתערב: לן לפני זריקה אין מטמא טומאת אוכלין. דלא היתה לו שעת הכושר לעולם לא בחיי הבהמה ולא לאחר שנשחטה דהא לן לפני זריקה דלא היה לו שעת היתר לכהנים. ופיגול בזבחים בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים אינו מטמא טומאת אוכלין דלא הוה ליה שעת הכושר. דפיגול לא הוי אלא בד' עבודות מכיון דפיגל אפילו באחרונה בזריקה לא היתה לו שעת היתר. פיגל במנחה מטמא טומאת אוכלין קשיא דר' שמעון אדר"ש: לא קשיא. האי דאמר ר' שמעון דאין מטמא טומאת אוכלין: דלא היתה לה שעת הכושר דאקדשה במחובר: וליפרקינהו. וליהוי להו שעת הכושר: השתא מיהא הא לא פריק. וכיון דלא פריק לא הוה להו שעה"כ: פרה מטמא טומאת אוכלין. אע"ג דלא פראה: הואיל ובידו לפדותה. כדריש לקיש ואכתי קשיא דר' שמעון אדר' שמעון: הכי השתא. בשלמא (השתא) [פרה] היינו טעמא דכפדויה דמייה דמצוה לפדותה אם מצא נאה הימנה. אלא הני מנחות מצוה לפדותן. בתמיה קאמר דהא מעיקרא לא אתו אלא ממובחר הילכך לא אמרי' כדפריקא דמו ולא מטמא טומאת אוכלין: והא לן לפני זריקה וכו' מקשי עוד לר' שמעון דאמר משום דפרה מצוה לפדותה משום הכי מטמא דכפדויה דמי. והא לן דמצוה לזרוק קודם שילין ואיבעי למיזרקיה קודם שלן הוה יכול למיזרקיה וקתני דאין מטמא טומאת אוכלין אלמא לא אמרי' כזרוק דמי: הא לא קשיא הכא במאי עסקינן שלא היה לו שהות ביום למיזרקיה. כגון ששחטו סמוך לשקיעת החמה משום הכי אין מטמא דלא עמד ליזרק: הכי נמי קאמר לן קודם שיראה לזריקה. היינו דלא הוה ליה שהות ביום למיזרקיה: לאחר שיראה לזריקה. דהיה שהות ביום מטמא טומאת אוכלין: ותו פריך לר' שמעון דפרה. והא פיגול דמצוה למיזרקיה בלא מחשבת פיגול וקתני דאינו מטמא מאי לאו בזריקה

מסורת הש"ס

א) כריתות ט: חולין קטו., ב) חולין קטו. קידושין נו: כריתות י:, ג) ב"ק עו: [תוספתא דשקלים פ"ג ה"ו], ד) ב"ק ע"ג, ה) חולין פא: ב"ק עו. שבועות יא: תוספתא דפרה פ"ז ה"ג, ו) עיין ב"ק שהגיה הגר"י כפס רש"י דכתובות, ז) נ"ל דמחשבתו. נ"ק, ח) נ"ל וכוי אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים כדאשכחן באותו ואת בנו בהיה חולין כו'. נ"ק, ט) נ"ל לענין טומאה מודה דשמה אכילה וכוי אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים מידי דהוה כו'. נ"ק, י) נ"ל להאכילו לאחרים. נ"ק, כ) נ"ל דאי מהניא פיגל במנחה כו'. נ"ק, ל) נ"ל כמו שמדקדקי מפרה. נ"ק, מ) עי' כרש"ק, נ) נ"ל אלא קודם כו'. נ"ק.

◆

תורה אור השלם

1. מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא: ויקרא יא לד
2. לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיי אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: דברים יד כא
3. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ושמעינן ליה:
(ב) רש"י ד"ה והא פיגל וכו' מחשבת איסור לאסור:

◆

מוסף רש"י

ועגלה ערופה. אסורה בהנאה משום דכתיב (דברים כא) שם שם תהא קבורתה. ושור הנסקל. ששחטו לאחר שנגמר דינו דלא ירדה בו טומאת נבילות, ועגלה ערופה ששחטה לאחר ירידתה לנחל איתן דקי"ל דהיא אוסרתה. ציפורי מצורע. אסורין בהנאה כדמפרש קידושין (דף נז.) ופטר חמור. ששחטו לעכו"ם ועדיין מפרכס שלא ירד לטומאת נבלות, אבל אם נגע בו שרץ מקבל טומאת אוכלים, שאם חזר ונגע באוכלים אחרים מטמא אע"פ שמפרכס דאמר בהעור והרוטב (חולין קיז:) השוחט בהמה טמאה לעכו"ם ומפרכסת מטמאה טומאת אוכלים דתחלת לה שחיטה ישראל לאכול מתכשרה הואיל ושחיטה לטומאה תולה לה בבהמה טהורה, אי נמי אפילו ערפו ממש דנבלות הן איכא למימר בהם טומאת אוכלים, כגון דליכא פחות מכזית מינייהו דלא חזי לטומאת נבילות מיצטרף בהדי פחות מכביצה אוכלין ומשלימו לכביצה כולם מטמאין טומאת אוכלין. אם נגע בהו טומאה ואע"ג דלאיתנו גופייהו אסורי מהניא בהו טומאה להכי שאם נגעו באוכלין אחרים מטמאין אותן כולן אין מטמאין. הואיל ואסורין בהנאה שעת הכושר. קודם בישול לאחרים. לעכו"ם דליתו אסור בהנאה (בכורות ט.). אי הכי. דטעמא דר' שמעון משום הנאה הוא מה להלן מותר בהנאה. דכתיב לכלב תשליכון אותו (שמות כב). יש נותר שהוא מטמא וכו'. לר"ש איסורי הנאה אין מטמאין טומאת אוכלין דדרים מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים או לנכרי או לישראל קרוי אוכל בפרק קמא דבכורות (דף ט:) ולא היתה לה שעת היתר הנאה משנשחטה ירדה עליו דין קבלת טומאה ואפילו נאסר לאחר כן מקבלת טומאה לן לפני זריקה. קדשים הנפסלין להיות נותר בלילה אחת כגון תודה וקדשי קדשים שלן אם לא נזרק דמן ילא ניתר באכילה אין מטמא טומאת אוכלין (ב"ק עו.). פרה מטמאה טומאת אוכלין. דלאע"ג דאמר ר' שמעון בפרק קמא דבכורות (דף ט:) דאיסורי הנאה כגון שור הנסקל ופטר חמור אין מטמאין טומאת אוכלין ונפקא ליה מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל, מודה הוא דפרה אדומה מקבלת טומאת אוכלין לטמא אחרים (חולין פא.). מטמאה טומאת אוכלין. אם נגע שרץ בבשרה וחזר ונגע בשרה באוכלין טימאתן (שבועות יא.). הואיל והיתה לה שעת הכושר. להאכילה אף לעכו"ם משנשחטה. ומהו שעת הכושר שלה (חולין פא.) דהיא לה שעת הכושר לאכול משנשחטה וירדה לה תורת אוכל (ב"ק עו:). ואמר ר' לקיש אומר היה ר' שמעון פרה נפדית. אם מצא נאה הימנה אפילו על גב מערכתה, אפילו שחטה כהלכתה על מערכת של עצים שהיא נשחטת עליה כדאמרי' במסכת פרה (פ"ג מ"ט), וקסבר ר"ש כל העומד לפדות כפדוי דמי וקרינא ביה שאתה יכול להאכילו, ואי קשיא ליה קבלת טומאה היא גופה מטמאה אדם ובגדים, מפרשינן כה"ג בכריתות בפרק דם שחיטה (דף כא:) כגון בשר שאפשר כפחות מכביצה בגד אי מטריה ליה אוכל מצטרף בהדי בגד ומקבל האי בגד טומאה אם יגע בטומאה ומטמא שאר אוכלין, ואי לאו אוכל הוא לא מקבל האי בגד טומאה דלית ביה שיעורא וכי נגעו ביה אוכלין אחריני טהורין הן שהרי נגעו בנבלה אלא בבגד (חולין פב.).